

Interview met Subhan al-Jabouri, burgemeester van Hawija

In de nacht van 2 op 3 juni 2015 bombardeerden Nederlandse F-16's een ISIS Vehicle-Borne Improvised Explosives Devices (VBIED) -fabriek in Hawija, Irak. Secundaire explosies veroorzaakt door de luchtaanval hebben minstens 70 burgers gedood en honderden anderen raakten gewond. Vandaag de dag is de stad nog steeds aan het herstellen van niet alleen de langdurige ISIS-controle over het gebied, maar ook van de blijvende impact op het burgerleven van de Nederlandse luchtaanval vijf jaar geleden.

Voor hun recentelijk gepubliceerde gezamenlijke rapport *Seeing through the rubble: The civilian impact of the use of explosive weapons in the fight against ISIS*, interviewden Airwars en PAX de burgemeester van Hawija Subhan Al Jabouri over de directe en indirecte aanhoudende gevolgen van de aanval.

De vragen zijn op 28 september 2020 via e-mail beantwoord. Het eerste deel van de vragen gaat over de directe gevolgen van de Nederlandse luchtaanval. Het tweede deel focust op de indirecte gevolgen. In het derde deel is de burgemeester gevraagd naar de impact die de Nederlandse luchtaanval vandaag de dag nog altijd heeft op het leven van burgers in Hawija. In het vierde deel gaat de burgemeester in op de algehele schade die de ISIS-bezetting en anti-ISIS Coalitie hebben achtergelaten in zijn stad.

Deel I: Directe gevolgen

1. Wat is uw huidige inschatting van het aantal burgerdoden en gewonden door de Nederlandse luchtaanval op Hawija in de nacht van 2 op 3 juni?

Volgens de eerste rapportages zijn er meer dan 70 burgers gedood, en meer dan 500 gewond geraakt.

2. Kunt u de schade aan civiele objecten beschrijven; zoals schade aan huizen, wegen, medische voorzieningen, winkels, scholen, kinderopvang, apotheken, fabrieken, enzovoorts? Is er een lijst van beschadigde objecten?

Er zijn behalve zware beschadigingen aan civiele objecten zoals fabrieken, werkplaatsen, winkels en huizen in de directe omgeving van de explosie ook een elektriciteitscentrale, een Civil Defense Center en een molen vernietigd.

3. Hoeveel scholen zijn beschadigd geraakt, en zijn deze inmiddels weer operationeel?

Er zijn in totaal 37 scholen beschadigd waarvan vier scholen volledig zijn gesloten; deze zijn nog niet opnieuw opgebouwd.

4. Hoeveel apotheken zijn beschadigd, en zijn deze weer open?

Geen antwoord.

5. Klopt het dat er ook een ijs- en een baksteenfabriek zijn beschadigd, en zijn deze weer operationeel inmiddels?

Ja, het is bevestigd dat er meer dan een ijsproductie fabriek en steenfabrieken zijn verwoest door de luchtaanval. De fabrieken zijn nog niet volledig heropend, of de eigenaren zijn nog niet teruggekeerd.

6. Klopt het dat het (oppervlaktewater) riool is beschadigd; is dit inmiddels weer gerepareerd?

Geen antwoord.

7. Is er een schatting van de totale schade van gebouwen die beschadigd of vernietigd zijn door de Nederlandse luchtaanval?

Volgens het eerste onderzoek naar de reikwijdte van de schade, en de doorsnee van het gebied dat door de drukgolf van de explosie is geraakt, heeft de vernietiging een diameter van meer dan 2 kilometer, waarbij 500 gebouwen voor een groot deel werden verwoest.

8. Kunt u de schade aan infrastructuur zoals elektriciteitsvoorzieningen, gasleidingen, waterleidingen, communicatie infrastructuur etc. beschrijven?

De infrastructuur van zowel het explosiegebied als de omliggende buurten is beschadigd, wat heeft geleid tot gebrek aan veel diensten die deze faciliteiten leverden, zoals een elektriciteitscentrale, communicatielijnen, en waterbuizen.

Deel II: Indirecte gevolgen

9. Wat is de impact van deze schade aan civiele objecten en infrastructuur ten gevolge van de Nederlandse luchtaanval geweest, zoals verminderde toegang tot water, elektriciteit, verwarming en andere essentiële diensten zoals water en sanitaire voorzieningen, gezondheidszorg, ontheemd raken, de impact op milieu en vuilnis- en puinverwerking?

De grote schade aan de infrastructuur van de buurt en omliggende buurten, maar ook de schade aan de elektriciteitscentrale en Waterbuizen heeft ervoor gezorgd dat een groot aantal families uit de getroffen gebieden ontheemd is geraakt en heeft geleid tot een significant verminderde toegang tot basisvoorzieningen.

10. Wat is volgens u de psychosociale impact op de lokale gemeenschap geweest?

De verschrikking van deze aanval heeft een heftige psychologische impact op de zielen van de slachtoffers achtergelaten, aangezien het in tientallen families tot de dood heeft geleid, en

honderden gevallen tot verwondingen. Sommige families zijn volledig weggevaagd, andere families verloren minsten drie of vier gezinsleden. De afwezigheid van directe medische zorg en het onvermogen van mensen om hun families te helpen en hen te zien sterven onder het puin veroorzaakten een enorme schok bij inwoners. Tel daarbij op het verlies van hun huizen, bezittingen, inkomstenbronnen en het verworden tot vluchteling.

11. Er leven naar verluidt onder de mensen in Hawija zorgen over mogelijke radiologische en andere giftige effecten van zowel deze Nederlandse aanval, als ook de bredere militaire campagne om ISIS te verjagen. Kunt u ons over deze zorgen vertellen?

Ondanks de bevrijding van het gebied en de terugkomst en pogingen van inwoners ten spijt, zijn het bedrijventerrein en de omliggende woonwijken nog niet opnieuw opgebouwd. Er zijn nog steeds zorgen onder de inwoners over stralingseffecten en verontreinigde materialen ten gevolge van de enorme explosie, aangezien sommigen zeggen dat er ook radioactieve materialen in de wijk aanwezig zouden zijn geweest.

Deel III: Langdurige gevolgen

12. Hoe gaat het met de overlevenden van de Nederlandse luchtaanval?

De organisatie al-Ghad registreert samen met de lokale autoriteiten op vrijwillige basis de ontheemden (Internal Displaced People) en diegenen die schade hebben geleden door de aanval. De tot nu toe verzamelde informatie laat zien dat het ene gedeelte van de ontheemden in Kirkuk en de Salah al-Din provincie leeft, en het andere gedeelte in Hawija, aangezien hun huizen vernietigd zijn, hun bronnen van inkomsten en de fabrieken zijn wegge gevallen, en het aan basisvoorzieningen ontbreekt in het gebied.

13. Kunt u bevestigen dat als gevolg van de Nederlandse aanval rond de 2000 mensen psychosociale problemen ondervinden?

Ja en mogelijk nog meer, gezien de neveneffecten van de aanval.

14. Worden er psychologische en fysieke revalidatie trajecten aangeboden?

Er zijn geen rehabilitatieprogramma's of speciale psychologische hulpprogramma's, specifiek voor de groep ontheemden van de Nederlandse aanval, maar mogelijk doen ze mee in de bredere programma's die worden aangeboden in het gebied Hawija of aan ontheemden.

15. Zijn de slachtoffers op welke wijze dan ook gecompenseerd? Kan de burgemeester bevestigen dat er maar een familie is die tot nu toe compensatie heeft ontvangen?

Er is geen compensatie geweest voor ontheemden.

16. Zijn de huizen inmiddels weer opgebouwd? Zo ja, hoeveel? Klopt het dat rond de 50 tot 60 procent is herbouwd?

De huizen zijn niet volledig gerestaureerd, en niet meer dan 40 procent van de huizen zijn gerepareerd. Teruggekeerde families wonen in de door de luchtaanval beschadigde huizen omdat ze niet in staat zijn hun huis te repareren. Het is moeilijk het percentage precies te bevestigen, omdat er veel gebouwen volledig zijn verwoest en de eigenaren van deze gebouwen niet zijn teruggekeerd.

17. Zijn de mensen inmiddels weer teruggekeerd, of zijn ze nog op de vlucht, en wat zijn hun leefomstandigheden? Hoeveel mensen uit Hawija zijn nog steeds dakloos door de door de Nederlandse aanval veroorzaakte schade?

De leefomstandigheden zijn slecht vanwege het gebrek aan basisvoorzieningen, inkomstenbronnen en verwoeste huizen. Het is lastig een percentage te geven van hoeveel mensen zijn teruggekeerd, omdat sommige vluchtelingen van elders in het gebied zijn gaan wonen. En nog steeds zijn velen van hen ontheemd of hebben zich gevestigd in andere gebieden zoals Kirkuk en Salah al-Din.

18. Is de infrastructuur en zijn fabrieken/winkels/andere faciliteiten inmiddels gerepareerd? Wat is er wel en niet heropgebouwd tot nu toe?

De lokale overheid heeft plannen gelanceerd om de infrastructuur te repareren, maar ze heeft die niet volledig uitgevoerd en het gebied gaat nog steeds gebukt onder een gebrek aan voorzieningen. Sommige fabrieken zijn herbouwd, zoals de tarwemolen, en een paar werkplaatsen en winkels, maar nog steeds is een aantal fabrieken verwoest, net als veel autoshowrooms, werkplaatsen en scholen.

19. Hebben mensen weer stromend water en elektra? (En hadden ze dit voor de aanval?)

Een aantal transportleidingen en waterbuizen gerepareerd, maar de centrale die verwoest werd door het bombardement is tot nu toe nog niet operationeel.

20. Zijn er wegen hersteld, en zo ja hoeveel?

Ja, alleen de hoofdweg in het gebied is gerepareerd.

21. Is het puin geruimd? Hoeveel?

Een deel van het puin is geruimd, maar het grootste gedeelte ligt nog in het gebied.

22. Is het veilig om weer in de getroffen wijken te wonen? Of liggen er nog explosieve oorlogsresten?

Ja het is veilig, en Al-Ghad Organisation for Women and Children's Care geeft momenteel voorlichting over de gevaren van oorlogsresten in Hawija.

23. Hebben mensen weer toegang tot dezelfde voorzieningen als voor de aanval, zoals medische faciliteiten, winkels, kinderopvang, apotheken, etcetera?

Ja, sommigen zijn weer geopend met basale individuele inspanningen.

24. Kunt u bevestigen dat veel mensen als gevolg van deze aanval hun baan hebben verloren, omdat winkels, werkplaatsen en fabrieken zijn gesloten en niet meer open zijn gegaan, en het gebied nog steeds niet herbouwd is en gebrek heeft aan elektriciteit?

Honderden inwoners van Hawija hebben hun banen en hun bron van inkomsten verloren door de verwoesting van de werkplaatsen, autoshowrooms en fabrieken, en ook is de basale infrastructuur van het gebied verwoest. Sommige mensen hebben opnieuw een paar werkplaatsen en winkels geopend, en ook de meelfabriek is herbouwd, maar het gebrek aan voorzieningen hindert de volledige terugkeer van het economische en stadse leven.

Deel IV: Algemene schade ISIS-bezetting en anti-ISIS Coalitie

25. Een van onze bronnen meldt dat een van de twee waterzuiveringsinstallaties in de stad is beschadigd in een andere luchtaanval, terwijl een andere bron zegt dat niet de waterzuiveringsinstallatie zelf geraakt is, maar de elektriciteitscentrale die de zuiveringsinstallatie normaal voorzag van elektriciteit, en dat deze daarom niet werkt. Was de waterzuiveringsinstallatie zelf beschadigd of de elektriciteitscentrale?

Zowel de transportleidingen, het elektriciteitsnetwerk als de elektriciteitscentrale zijn beschadigd.

26. Diezelfde bron rapporteert ook dat er op dit moment maar een waterzuiveringsinstallatie werkt, die afhankelijk is van het openbare elektriciteitsnetwerk. Maar omdat het elektriciteitsnetwerk niet betrouwbaar is, is de watervoorziening beperkt en dus niet genoeg voor de behoefte van de lokale bevolking. Is dit inderdaad het geval?

Ja, dit is correct en is nog steeds het geval.

27. Een rapport uit 2018 meldt dat twee van de drie gezondheidscentra in Hawija beschadigd waren door de gevechten, en dat er op dat moment slechts een operationeel was - dit had als gevolg dat mensen naar Kirkuk moesten reizen voor meer specialistische zorg. Een lokale bron meldt echter dat er "geen gezondheidscentrum is beschadigd, maar dat er alleen kleine schade aan het "Directorate of Health"-gebouw

was (inmiddels gerepareerd), dat het algemeen ziekenhuis in Hawija weer open is, maar dat er wel enorme gaten zijn gevallen in de sanitaire voorzieningen in het ziekenhuis.”

Kunt u bevestigen of er inderdaad twee van de drie gezondheidscentra zijn beschadigd, en zo ja, of deze inmiddels zijn hersteld?

Het “Health Directorate” gebouw, ook bekend als de “tweede gezondheidssector”, is inderdaad beschadigd geweest.

28. Klopt het dat er geen revalidatie en psychosociale ondersteuning is voor de slachtoffers nu in Hawija?

Er zijn wel humanitaire organisaties die psychologische hulpprogramma's bieden in Hawija, maar niet specifiek voor de overlevenden en ontheemden van deze aanval.

